

SYLABUS – OPIS ZAJĘĆ/PRZEDMIOTU

I. Informacje ogólne

1. Nazwa zajęć/przedmiotu: **Usługi socjalne**
2. Kod zajęć/przedmiotu: **24-PCDU-USO**
3. Rodzaj zajęć/przedmiotu (obowiązkowy lub fakultatywny): **fakultatywny**
4. Kierunek studiów: **praca socjalna**
5. Poziom studiów (I lub II stopień, jednolite studia magisterskie): **II**
6. Profil studiów (ogólnoakademicki / praktyczny): **ogólnoakademicki**
7. Rok studiów (jeśli obowiązuje): **I**
8. Rodzaje zajęć i liczba godzin (np.: 15 h W, 30 h ĆW): **30 h. W**
9. Liczba punktów ECTS: **4**
10. Imię, nazwisko, tytuł / stopień naukowy, adres e-mail prowadzącego zajęcia: **Dobroniega Głębocka, prof. UAM dr hab., dobra@amu.edu.pl; dtrawkowska@poczta.onet.pl;**
11. Język wykładowy: **polski**
12. Zajęcia / przedmiot prowadzone zdalnie (e-learning) (tak [częściowo/w całości] / nie): **nie**

II. Informacje szczegółowe

1. Cele zajęć/przedmiotu:
- 2.

C1	Zapoznanie z głównymi propozycjami definicyjnymi oraz koncepcjami socjologicznymi dotyczącymi usług socjalnych i rozumieniem usług socjalnych w polityce społecznej
C2	Rozwinięcie umiejętności wykorzystania wiedzy o usługach socjalnych w projektowaniu efektywnych programów działań i projektów w obszarze pracy socjalnej
C3	Wyrobienie umiejętności rozpoznawania społecznych, gospodarczych i politycznych uwarunkowań rozwoju usług socjalnych
C4	Przekazanie wiedzy o dobrych praktykach w zakresie realizacji i organizacji usług socjalnych w Polsce i w Europie
C5	Scharakteryzowanie i zaprezentowanie podstawowych tendencji rozwojowych w organizacji usług socjalnych w Polsce i Europie
C6	Ukształtowanie umiejętności oceny zasobów instytucjonalnych pomocy społecznej oraz oceny potencjału społeczności lokalnych w obszarze organizacji i realizacji usług socjalnych
C7	Przygotowanie do pełnienia roli zawodowej organizatora i/lub realizatora usług socjalnych wobec wybranych grup ryzyka socjalnego

2. Wymagania wstępne w zakresie wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych (jeśli obowiązują): **nie obowiązują**

3. Efekty uczenia się (EU) dla zajęć i odniesienie do efektów uczenia się (EK) dla kierunku studiów:

Symbol EU dla zajęć/przedmiotu	Po zakończeniu zajęć i potwierdzeniu osiągnięcia EU student/ka:	Symbole EK dla kierunku studiów
US_01	Zna podstawowe konceptualizacje i kategoryzacje usług socjalnych oraz potrafi umiejscowić usługi socjalne w szerszych systemach polityk publicznych	K_W02, K_W05, K_W06, K_U02,
US_02	Posiada wiedzę z obszaru teorii polityki społecznej i teorii socjologicznej podejmujących kwestię usług socjalnych	K_W01, KW_02

US_03	Wykorzystuje wiedzę z zakresu organizacji usług socjalnych do opracowywania planów działań i projektów w obszarze pracy socjalnej	K_W05, K_W07, K_U08, K_U09
US_04	Potrafi dobrać typ usług socjalnych do specyfiki społeczno-kulturowej określonej zbiorowości lub jednostki zagrożonej wykluczeniem	K_W08, K_W16, K_W19, K_U03, K_U07, K_K01
US_05	Potrafi wykorzystać zróżnicowane metody ewaluacji i monitoringu jakości usług socjalnych	K_W15, K_U03, K_U05, K_K09
US_06	Potrafi wskazać oraz scharakteryzować tendencje rozwojowe usług socjalnych na poszczególnych szczeblach samorządu terytorialnego	K_W13, K_W14, K_U01, K_U09
US_07	Posiada przygotowanie do pracy w instytucjach organizujących i świadczących usługi socjalne.	K_K01, K_K02, K_K09

4. Treści programowe zapewniające uzyskanie efektów uczenia się (EU) z odniesieniem do odpowiednich efektów uczenia się (EU) dla zajęć/przedmiotu

Treści programowe dla zajęć/przedmiotu:	Symbol EU dla zajęć/przedmiotu
Wprowadzenie do zagadnienia usług socjalnych: usługi socjalne na tle innych usług; perspektywa terminologiczna (usługi społeczne, socjalne, opiekuńcze, usługi środowiskowe)	US_01
Determinanty rozwoju usług socjalnych w Polsce: kontekst społeczno-gospodarczy i polityczny	US_01, US_06
Usługi społeczne a teorie polityki społecznej – aktywna polityka społeczna, inwestycyjna polityka społeczna, obywatelska polityka społeczna	US_02
Zarządzanie usługami socjalnymi – organizacja usług w praktyce regionalnej i lokalnej polityki społecznej	US_05, US_07
Dostępność i jakość usług socjalnych w Polsce – diagnoza potrzeb aktywizacji i opieki	US_03, US_06
Ewaluacja usług socjalnych – wybrane modele, przykłady dobrych praktyk	US_05
Charakterystyka usług dla poszczególnych kategorii obywateli – osoby starsze	US_04, US_07
Charakterystyka usług dla poszczególnych kategorii obywateli – osoby z niepełnosprawnością	US_04, US_07
Charakterystyka usług dla poszczególnych kategorii obywateli – rodziny z dziećmi	US_04, US_07
Deinstytucjonalizacja usług socjalnych – zalety i wady. Tendencje decentralizacji usług w polskim systemie pomocy społecznej.	US_02, US_06
Rola instytucji pomocy społecznej i pracownika socjalnego w usługach socjalnych – od organizatora do realizatora działań pomocowych.	US_07

5. Zalecana literatura:

- Grewiński M., *Wielosektorowa polityka społeczna. O przeobrażeniach państwa opiekuńczego*, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Pedagogicznej TWP, Warszawa 2009.
- Grewiński M., Rymśa M. (red.) *Polityka aktywizacji w Polsce. Usługi reintegracji w sektorze gospodarki społecznej*, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Pedagogicznej TWP, Warszawa 2011, Cz. III *Usługi społeczne*, s. 197-312, publikacja w wolnym dostępie,
- Grewiński M., Skrzypczak B., *Środowiskowe usługi społeczne – nowa perspektywa polityki i pedagogiki społecznej*, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Pedagogicznej TWP,

- Warszawa 2011, *publikacja w wolnym dostępie*,
- Hausner J., *Zarządzanie publiczne*, Wydawnictwo Naukowe Scholar, Warszawa 2008,
  - Heinasmaki S., Liebsh M., *Usługi socjalne zorientowane na osobę – w kierunku porozumienia*, w: A. Brandstaetter, P. Herrmann, C. O`Connel, *Definiowanie usług socjalnych w kontekście europejskim – od ogółu do szczegółu*, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Pedagogicznej TWP w Warszawie, Warszawa 2010, s. 62-84, *publikacja w wolnym dostępie*,
  - Herrmann P., *Usługi socjalne jako instrument integracji – z perspektywy Unii Europejskiej*, w: A. Brandstaetter, P. Herrmann, C. O`Connel, *Definiowanie usług socjalnych w kontekście europejskim – od ogółu do szczegółu*, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Pedagogicznej TWP w Warszawie, Warszawa 2010, s. 85-96, *publikacja w wolnym dostępie*,
  - Herrmann P., *Dostępność usług socjalnych – kwestia oceny usług z perspektywy jakości społecznej*, w: A. Brandstaetter, P. Herrmann, C. O`Connel, *Definiowanie usług socjalnych w kontekście europejskim – od ogółu do szczegółu*, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Pedagogicznej TWP w Warszawie, Warszawa 2010, s. 124-153, *publikacja w wolnym dostępie*,
  - Herrmann P., Brandstaetter A., *O usługach socjalnych*, w: A. Brandstaetter, P. Herrmann, C. O`Connel, *Definiowanie usług socjalnych w kontekście europejskim – od ogółu do szczegółu*, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Pedagogicznej TWP w Warszawie, Warszawa 2010, s. 26-42, *publikacja w wolnym dostępie*,
  - Karwacki A., Kaźmierczak T., Rymśza M., *Reintegracja. Aktywna polityka społeczna w praktyce*, Instytut Spraw Publicznych, Warszawa 2014, Rozdz. 8,9,10,11,12, s. 229-382, *publikacja w wolnym dostępie*,
  - Krzyszkowski J., *Wzrost znaczenia usług społecznych w czasach wyzwania demograficznego*. „Acta Univeristatis Lodziensis. Folia Oeconomica”, 2 (312), 2015, *publikacja w wolnym dostępie*,
  - Krzyszkowski J., *Pomoc społeczna wobec starzenia się społeczeństwa polskiego*. „Przegląd Socjologiczny”, LXII, nr 2/2013, *publikacja w wolnym dostępie*,
  - Morel N., Palier B., Palme J. (red.), *Polityka społeczna jako inwestycja*, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Pedagogicznej TWP w Warszawie, Warszawa 2015,
  - Piątek K., *Wstęp do wydania polskiego*, w: A. Brandstaetter, P. Herrmann, C. O`Connel, *Definiowanie usług socjalnych w kontekście europejskim – od ogółu do szczegółu*, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Pedagogicznej TWP w Warszawie, Warszawa 2010, s. 11-16, *publikacja w wolnym dostępie*,
  - Pieńkosz J., Matejczuk A. (red.), *Teoria i praktyka działania instytucji opieki w Polsce. Raport końcowy*, Centrum Rozwoju Zasobów Ludzkich, Warszawa 2015, Rozdz. 5. Zarządzanie opieką, s. 85-164, *publikacja w wolnym dostępie*,
  - Raclaw M., *Zinstrumentalizowane rodzicielstwo. Rodziny zastępcze – między usługą a odruchem serca. Perspektywa socjologiczna*. Wydawnictwo Edukacyjne Akapit, Toruń 2017, cz. I *Usługi społeczne jako zjawisko socjologiczne i społeczne*, cz. III *Opieka zastępcza jako usługa społeczna*, s. 25-59; 105-176,
  - Rajkiewicz A., *Świadczenia socjalne*, w: A. Rajkiewicz, J. Supińska, M. Książopolski, *Polityka społeczna. Materiały do studiowania*, BPS, Interart, Warszawa 1996, s. 237-244,
  - Książopolski M., Magnuszewska-Otulak G., Gierszewska R., *Zabezpieczenie społeczne*, w: A. Rajkiewicz, J. Supińska, M. Książopolski, *Polityka społeczna. Materiały do studiowania*, BPS, Interart, Warszawa 1996, s. 245-267,
  - Stępień J.(red.) *Praca i kapitał społeczny w procesie budowy społeczeństwa obywatelskiego*, Wydawnictwo „Prodruk”, Poznań 2006.
  - Rybka I., Wiszczun E., *Usługi w pomocy społecznej*, w: M. Grewiński, B. Więckowska (red.), *Przeobrażenia sfery usług w systemie zabezpieczenia społecznego w Polsce*. Wydawnictwo Wyższej Szkoły Pedagogicznej TWP w Warszawie, Warszawa 2010, s.

III. Informacje dodatkowe

1. Metody i formy prowadzenia zajęć umożliwiające osiągnięcie założonych EU (proszę wskazać z proponowanych metod właściwe dla opisywanych zajęć lub/i zaproponować inne)

Metody i formy prowadzenia zajęć	X
Wykład z prezentacją multimedialną wybranych zagadnień	X
Wykład konwersatoryjny	
Wykład problemowy	
Dyskusja	
Praca z tekstem	
Metoda analizy przypadków	
Uczenie problemowe (Problem-based learning)	
Gra dydaktyczna/symulacyjna	
Rozwiązywanie zadań (np.: obliczeniowych, artystycznych, praktycznych)	
Metoda ćwiczeniowa	
Metoda laboratoryjna	
Metoda badawcza (dociekania naukowego)	
Metoda warsztatowa	
Metoda projektu	
Pokaz i obserwacja	
Demonstracje dźwiękowe i/lub video	
Metody aktywizujące (np.: „burza mózgów”, technika analizy SWOT, technika drzewka decyzyjnego, metoda „kuli śniegowej”, konstruowanie „map myśli”)	
Praca w grupach	
Inne (jakie?) -	
...	

2. Sposoby oceniania stopnia osiągnięcia EU (proszę wskazać z proponowanych sposobów właściwe dla danego EU lub/i zaproponować inne)

Sposoby oceniania	Symbole EU dla zajęć/przedmiotu						
	US_01	US_02	US_03	US_04	US_05	US_06,	US_07
Egzamin pisemny							
Egzamin ustny	X	X	X	X	X	X	X
Egzamin z „otwartą książką”							
Kolokwium pisemne							
Kolokwium ustne							
Test							
Projekt							
Esej							
Raport							
Prezentacja multimedialna							
Egzamin praktyczny (obserwacja wykonawstwa)							
Portfolio							
Inne (jakie?) -							
...							

3. Nakład pracy studenta i punkty ECTS

Forma aktywności		Średnia liczba godzin na zrealizowanie aktywności
Godziny zajęć (wg planu studiów) z nauczycielem		30
Praca własna studenta*	Przygotowanie do zajęć	30
	Czytanie wskazanej literatury	
	Przygotowanie pracy pisemnej, raportu, prezentacji, demonstracji, itp.	
	Przygotowanie projektu	
	Przygotowanie pracy semestralnej	
	Przygotowanie do egzaminu / zaliczenia	40
	Inne (jakie?) -	
	...	
SUMA GODZIN		100
LICZBA PUNKTÓW ECTS DLA ZAJĘĆ/PRZEDMIOTU		4

* proszę wskazać z proponowanych przykładów pracy własnej studenta właściwe dla opisywanych zajęć lub/i zaproponować inne

4. Kryteria oceniania wg skali stosowanej w UAM:

bardzo dobry (bdb; 5,0): znakomita wiedza, umiejętności i kompetencje personalne i społeczne: wyczerpująca odpowiedź na trzy pytania zadane podczas ustnego egzaminu;

dobry plus (+db; 4,5): bardzo dobra wiedza, umiejętności i kompetencje personalne i społeczne wyczerpująca odpowiedź na co najmniej dwa pytania, dobra odpowiedź na jedno pytanie zadane podczas ustnego egzaminu;

dobry (db; 4,0): dobra wiedza, umiejętności i kompetencje personalne i społeczne: wyczerpująca odpowiedź na co najmniej jedno pytanie, dobra odpowiedź na pozostałe pytania zadane podczas ustnego egzaminu;

dostateczny plus (+dst; 3,5): zadawalająca wiedza, umiejętności i kompetencje personalne i społeczne, ale ze znacznymi niedociągnięciami: dobra odpowiedź na co najmniej jedno pytanie, dostateczne odpowiedzi na dwa pozostałe pytania, zadane podczas ustnego egzaminu;

dostateczny (dst; 3,0): zadawalająca wiedza, umiejętności i kompetencje personalne i społeczne, ale z licznymi błędami: dostateczne odpowiedzi na zadane trzy pytania, zadane podczas ustnego egzaminu;

niedostateczny (ndst; 2,0): niezadawalająca wiedza, umiejętności i kompetencje personalne i społeczne: błędne, nieprecyzyjne odpowiedzi na zadane trzy pytania, zadane podczas ustnego egzaminu;